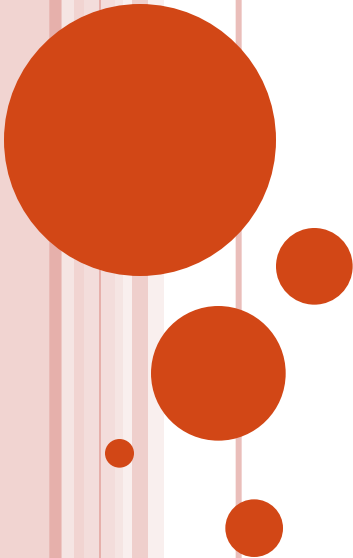

PRZEWODNIK PO GMINIE KŁAJ

**Przygotowały:
Agata Ratuszek
Izabela Włodek
Natalia Konieczna
Klasa 3a Gimnazjum**

GMINA KŁAJ

- **Gmina Kłaj** - gmina wiejska w powiecie wielickim, w województwie małopolskim. Siedzibą gminy jest Kłaj. Gmina położona jest w zachodnim krańcu Kotliny Sandomierskiej, na jej południowym obrzeżu, w mezoregionie Doliny Raby. 600 m południowej granicy Kłaja stanowi rzeka Raba, reszta przypada na Targowisko.
- Ze względu na położenie i ukształtowanie gmina jest zaliczana do najmniej skażonych w woj. małopolskim, znalazła się w czołówce gmin polskich szczególnie dbających o ochronę środowiska przyrodniczego.
- Wspaniałe tereny dla turystyki pieszej i rowerowej. Dobrze rozwinięta baza handlowo – gastronomiczna.
- Do Gminy Kłaj należą sołectwa: Brzezcie, Dąbrowa, Grodkowice, Gruszki, Łęzkowice, Łysokanie, Szarów i Targowisko.

BRZENZIE

- **Brzezine** – wieś położona w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj.
- Wieś w gminie Kłaj, liczy sobie ok. 1000 mieszkańców. Brzezine położone jest w zachodniej części Kotliny Sandomierskiej, na pograniczu jej mezoregionów. Zabudowania wsi zgrupowały się na najbardziej w Dolinę Wisły wysuniętym garbie, o wysokości około 285 m n.p.m. Garb ten, to rodzaj równoleżnikowo wydłużonego wału, który góruje nad Doliną Wisły i Doliną Raby od 80 do 100 m.
- Po południowej stronie wsi przebiega ruchliwa, międzynarodowa droga E40 od Tuplic do Przemyśla, przez Kraków, Bochnię i Tarnów, a na północ – droga łącznikowa do Niepołomic przez Dąbrowę.
- Wieś ma charakter wielodrożnicy, z centrum w okolicach kościoła. Na wschód od niego wznosi się zespół budynków popołwarczych, niegdyś stanowiących filię Zakładu Doświadczalnego Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w sąsiednich Grodkowicach.

KOŚCIÓŁ W BRZEZIU

Kościół pw. Przemienienia Pańskiego

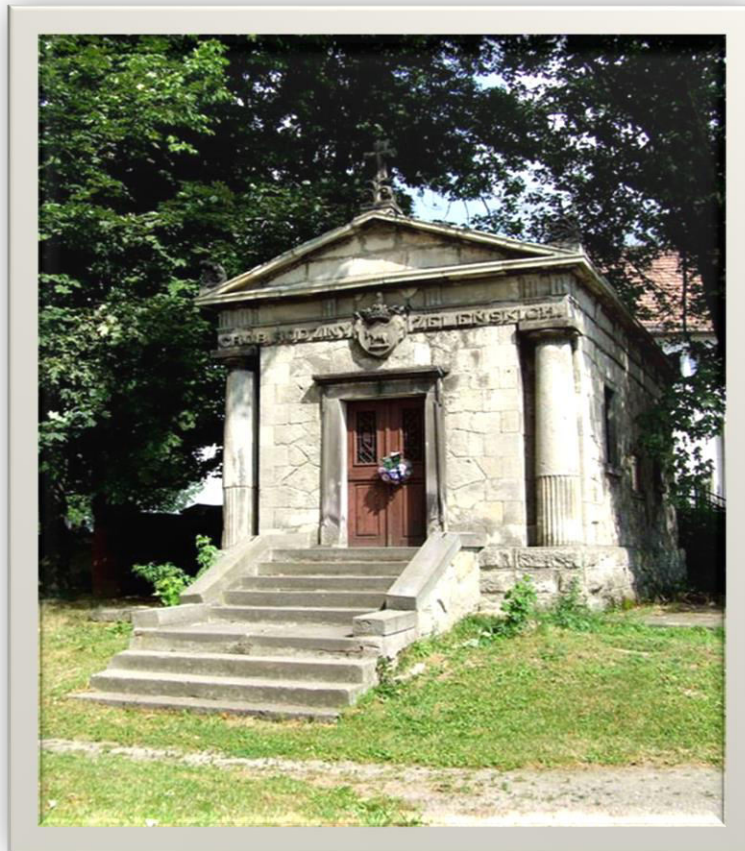
- Pierwszy, drewniany kościół istniał tu prawdopodobnie już na przełomu XIII i XIV w. Obecną świątynię wybudowano w 1924 r. Dzięki ciekawej formie i bardzo wysokiej wieży – 40 m, obiekt wyróżnia się w okolicy. W jego wnętrzu warto zobaczyć m.in. portret króla Jana III Sobieskiego (XVIII w.), obraz Przemienienia Pańskiego (XVII w.) oraz posąg św. Jana Chrzciciela (XV w.).
- Obraz Przemienienia Pańskiego jest związany z kaplicą pod tym samym wezwaniem ufundowaną przez dziedzica w Brzeziu Mikołaja Lanckorońskiego. Autorem dzieła jest malarz szkoły włoskiej, jednak jego personalia są nieznane. Najpierw obraz znajdował się w kaplicy w Gruszkach, przy której Mikołaj ufundował przytułek dla starców. Po tym jak obraz zasłynał łaskami a do Gruszek zaczęli przybywać pielgrzymi, został przeniesiony do wybudowanej w 1741 roku kaplicy przy kościele w Brzeziu. Obecnie obraz można podziwiać w ołtarzu głównym kościoła.

MAUZOLEUM ŻELEŃSKICH

- Grobowiec rodziny Żeleńskich, właścicieli pobliskich Grodkowic, pochodzi z 1903 r. Usytuowany jest na dziedzińcu kościelnym. Wewnątrz grobowca znajdują się liczne epitafia, m.in. Marcjana z Żelanki oraz Kamili z Rusockich Żeleńskiej.

KOPIEC ARIAŃSKI

- W Brzeziu, kilkadziesiąt metrów za kościołem, przy drodze do Grodkowic znajduje się tajemniczy kopiec. Do tej pory nigdy nie prowadzono na nim badań archeologicznych.
- Istnieje jednak kilka hipotez co do jego pochodzenia. Najczęściej pojawia się twierdzenie, że może to być grób członków rodziny Żeleńskich, wyznawców kalwinizmu pochowanych tu w XVII wieku, a do jego wnętrza prowadzą metalowe drzwi, przysypane obecnie warstwą ziemi.
- Według innych teorii kopiec może być zdecydowanie starszy. Może on pochodzić z okresu wczesnego średniowiecza i być miejscem pochówku jakiejś ważnej osoby.
- Nie można też wykluczyć, że kopiec w Brzeziu to jeszcze dawniejsza "budowla" pochodząca nawet z epoki neolitu, tym bardziej, że podobne kurhany znajdują się w nieodległych Jawczycach.
- W okolicy Brzezia bardzo stare kopce o nieokreślonym pochodzeniu znajdują się również w Krakuszowicach i Wiatowicach.

DĄBROWA

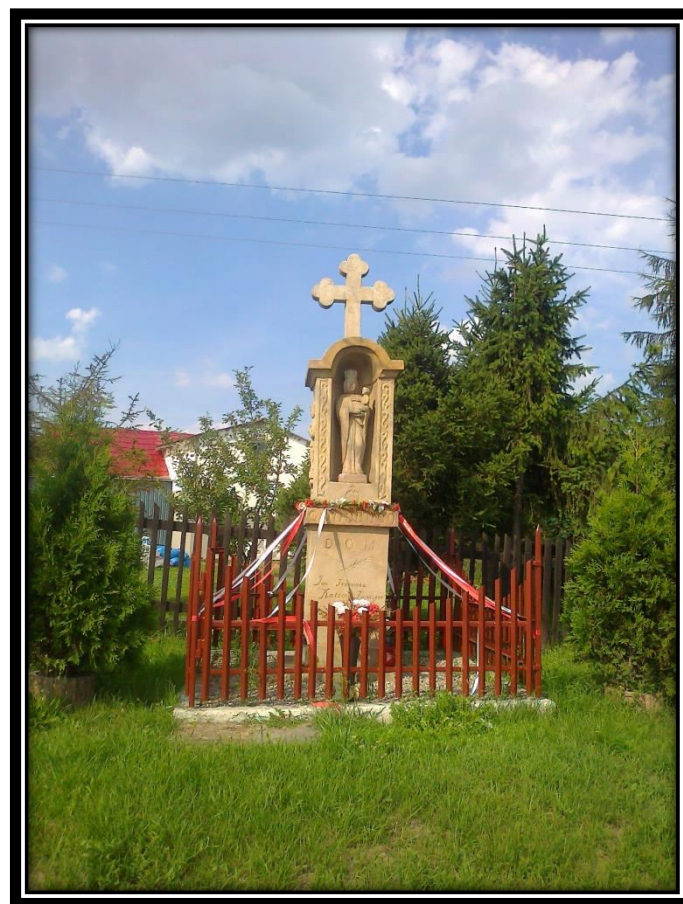
- **Dąbrowa** - wieś położona w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj. Wieś ta znajduje się w zachodniej części kotliny Sandomierskiej, na południowym skraju Puszczy Niepołomickiej. Nazwa wsi pochodzi od lasów dębowych, występujących tu kiedyś bardzo licznie.
- W Dąbrowie funkcjonuje Związek Gospodarstw Agroturystycznych "Gościnna Dąbrowa", można zobaczyć: pracownię garncarską, kuźnię, gospodarstwo. W miejscowości znajdują się dwa pomniki, pomnik Milenijny przedstawiający Jezusa Chrystusa i pomnik "Skrzydło" upamiętniający ofiary II wojny światowej. W Dąbrowie można zobaczyć również Kapliczkę Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XIX w.
- Pierwsze wzmianki o Dąbrowie pojawiają się w kronikach z 1403 roku. Wieś była częścią majątku, należącego do rodziny Lanckorońskich, a w XVII wieku sprzedana została rodzinie Żeleńskich.

Pomnik Milenijny
przedstawiający Jezusa
Chrystusa

Kapliczka Matki Boskiej
z Dzieciątkiem z XIX w.

Pomnik „Skrzydło”
upamiętniający ofiary II
wojny światowej

Pomnik Królowej Jadwigi, Jagiełły i Zbigniewa z Brzezia

GRODKOWICE

- **Grodkowice** – wieś położona w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj, około 15 km na wschód od Krakowa. Przed reformą administracyjną w 1999 roku należała do województwa krakowskiego. Leży na terenie parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Brzeziu.
- Należy wspomnieć, że na tym terenie dokonano w latach 50-tych kilku odkryć archeologicznych. Do najciekawszych należą wykopaliska na Lisiej Górze, gdzie około 4000 lat temu znajdowała się osada ludności reprezentująca kulturę ceramiki promienistej, pochodzenia naddunajskiego. Osada zajmowała dość dużą powierzchnię wzgórza, a pozostałości po budynkach mieszkalnych dostarczyły stosunkowo dużą liczbę znalezisk: przedmioty gospodarstwa domowego, wyroby z ceramiki czy fragmenty kamiennych siekier, które świadczą o rozwiniętym w osadzie rzemiośle.
- Nazwa wsi pochodzi zapewne od staropolskiego imienia lub przydomka Grodek, pierwszy raz wspomniana została w kronikach w 1389 r. W 1519 r. Majątek Grodkowice zakupiony został przez Stanisława Lanckorońskiego z Brzezia. W 1546 roku jego spadkobierca wydzierżawił go na kilka lat królowej Bonie, tak jak: Brzezie Dąbrowę, Szarów i Gruszki.

- W 1623 r. Zofia z Lanckorońskich Czuryłowa sprzedała swoje posiadłości Stanisławowi Żeleńskiemu. Od tej pory historia tych ziem związana jest nierozdzielnie z historią rodziny Żeleńskich. Marcjan Żeleński był kalwinem, podobnie jak jego przodkowie "na Grodkowicach", dopiero w 1828 r. wraz z siostrami przeszedł na katolicyzm. W 1837 r. dobra rodziny powiększyły się jeszcze o część Łysokań. Główną siedzibą klucza całych dóbr stały się wówczas Grodkowice.
- W 1846 roku w majątku miała miejsce tragiczna historia, podczas rabacji chłopskiej, w lutym, właściciel dóbr został zamordowany przez zbuntowanych chłopów. Po jego śmierci majątek odziedziczyli jego synowie: Stanisław, Władysław (późniejszy sławny kompozytor), Kazimierz oraz córka Eugenia. W 1866 r. cały majątek z rąk rodzeństwa wykupił Stanisław Żeleński. Kontynuował on rozpoczętą przez ojca, Marcjana, intensyfikację gospodarki w swych dobrach, obejmujących łącznie około 1090 hektarów, w tym około 615 orných pól, około 200 łąk i około 24 torfowisk. W Grodkowicach mieścił się dwór, a w Brzeziu, Dąbrowie i Szarowie - folwarki.
- Późniejsza historia majątku grodkowickiego związana jest przede wszystkim z rozwojem hodowli bydła przez rodzinę Żeleńskich. Przetwory mleczne pochodzące z gospodarstwa w Grodkowicach były powszechnie znane i cenione za wysoką jakość.

ŻELEŃSCY

- Z rodziny Żeleńskich pochodził urodzony w 1837 Władysław Żeleński kompozytor, pianista i pedagog. W 1881 zamieszkał w Krakowie, gdzie założył konserwatorium Towarzystwa Muzycznego i został jego dyrektorem. Władysław Żeleński uznawany jest za najwybitniejszego, po Stanisławie Moniuszce, polskiego twórcę oper i pieśni. Jego twórczości zaliczyć można do polskiego nurtu neoromantycznego. Nawiązywał do polskiego folkloru i tradycji. Do najwybitniejszych oper kompozytora należą: Konrad Wallenrod, wg A. Mickiewicza, wystawiony we Lwowie w 1885, Goplana, wg Balladyny J. Słowackiego wystawiona w Krakowie w 1896. Ponad to 100 pieśni, 2 symfonie, liczne uwertury, Echa leśne ok. 1890r., koncert fortepianowy Es-dur (1903), utwory kameralne, 2 kwartety smyczkowe, Kwartet fortepianowy c-moll z 1904. Władysław Żeleński zmarł w 1921 roku.
- W majątku tym bywał również znany tłumacz, krytyk teatralny i literacki a także publicysta Tadeusz Żeleński pseudonim Boy, żyjący w latach 1874-1941. Związany z krakowskim środowiskiem literackim, okresu Młodej Polski, pisał wiersze i piosenki dla kabaretu Zielony Balonik. Tadeusz Boy Żeleński znany jest również z przetłumaczenia na język polski ponad 100 utworów literatury klasycznej.

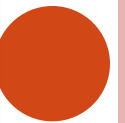
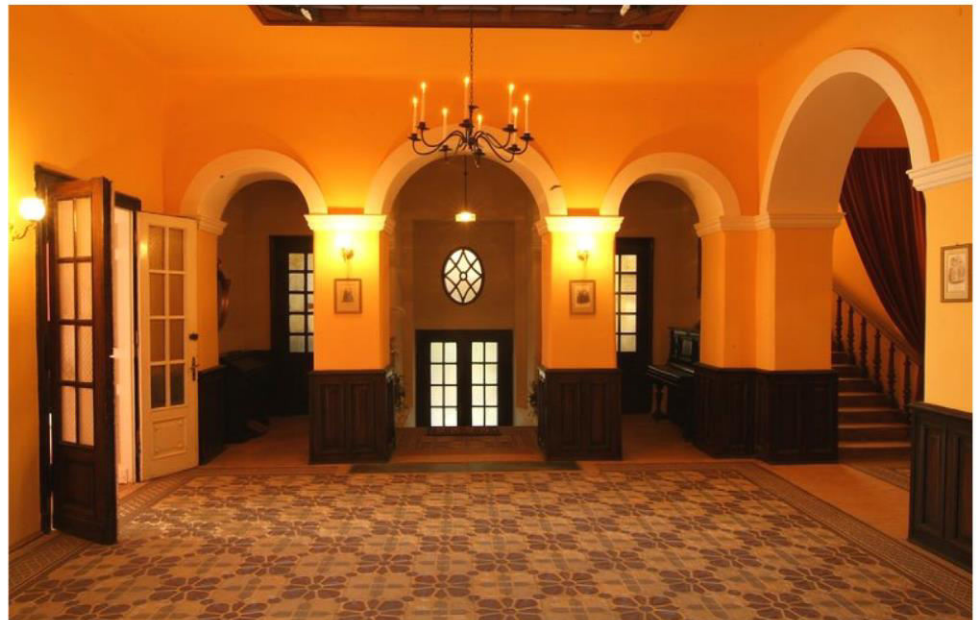

PAŁAC ŻELEŃSKICH

- Pałac powstał w latach 1900-1902 r., w stylu neomanierystycznym według projektu Teodora Talowskiego. Jest to budynek jednopiętrowy, o nieregularnej bryle, z licznymi wykuszami, loggiami, z trójkondygnacyjną wieżą i trójbocznym ryzalitem. Pałac zbudowano z czerwonej cegły, detale wykonano z kamienia.
- Najciekawszą formę ma elewacja ogrodowa z trójbocznym ryzalitem środkowym, loggiami w obu kondygnacjach, werandą narożną i wieżą. Okna mają kamienne obramienia, są dzielone tylko poziomo, wyraźnie nawiązując do rozwiązań angielskich. Na wieży umieszczono datę budowy *Anno Domini 1902*, a nad głównym wejściem sentencję: *"Sibi, amico et posteritati -* *"Sobie, przyjacielowi i potomnym"*. Główne wejście prowadzi do centralnie położonego piętrowego westybulu (reprezentacyjnego hallu), otoczonego na wysokości drugiej kondygnacji drewnianym gankiem.
- Przy pałacu zachował się rozbudowany zespół folwarczny, m.in. zabytkowe obory, powozownie, pozostałości muru okalającego folwark i pałac.
- W 2003 roku pałac został wpisany na listę obiektów architektonicznych promowanych podczas V Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego.

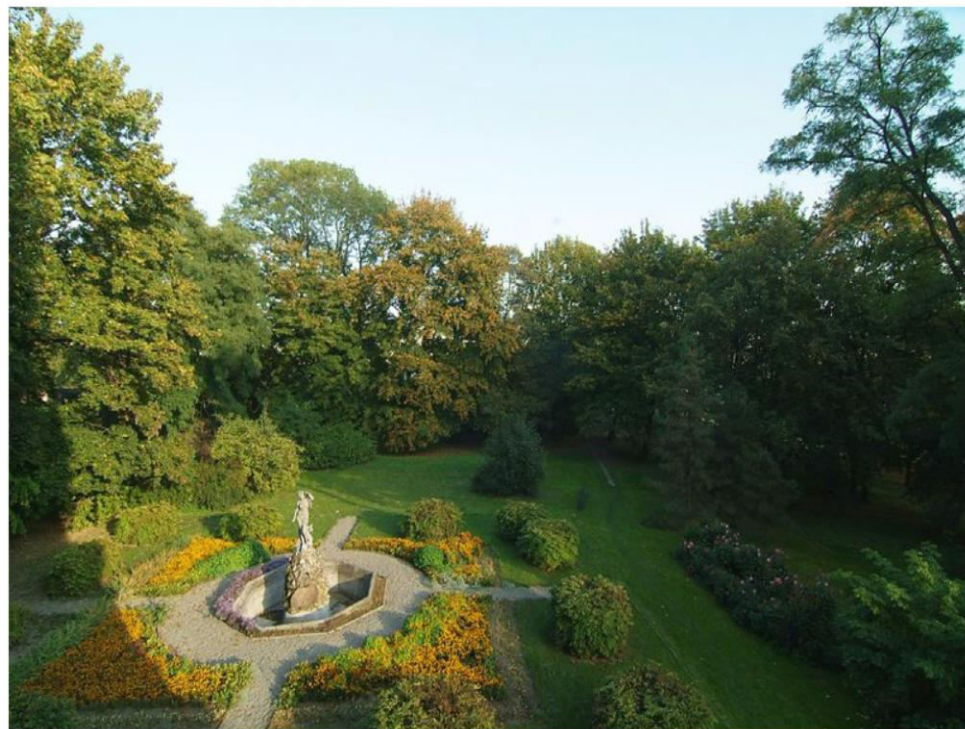
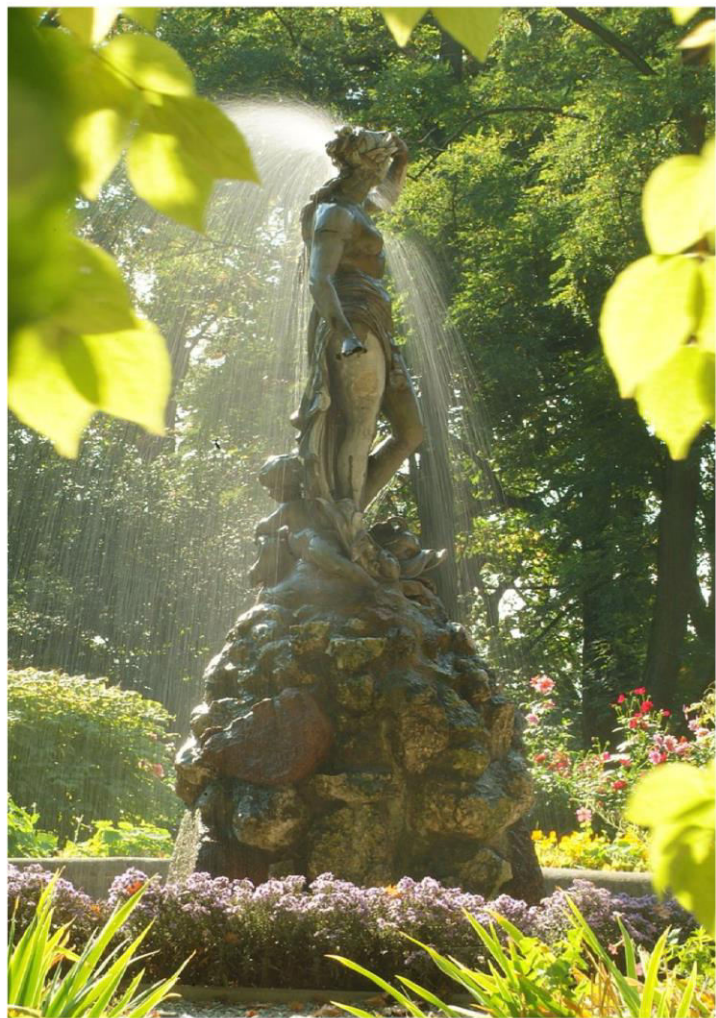

Pałac otacza park, tworzący oazę zieleni,
odcinającą skutecznie widoki
zewnątrznego, współczesnego świata.

Pałacowa fontanna symbolicznie wiąże się
z tytułową postacią jednej z oper W. Żeleńskiego:
z pogańską figurą Gopłaną. Posąg w fontannie
wyobraża nimfę pieśczoną wodą.

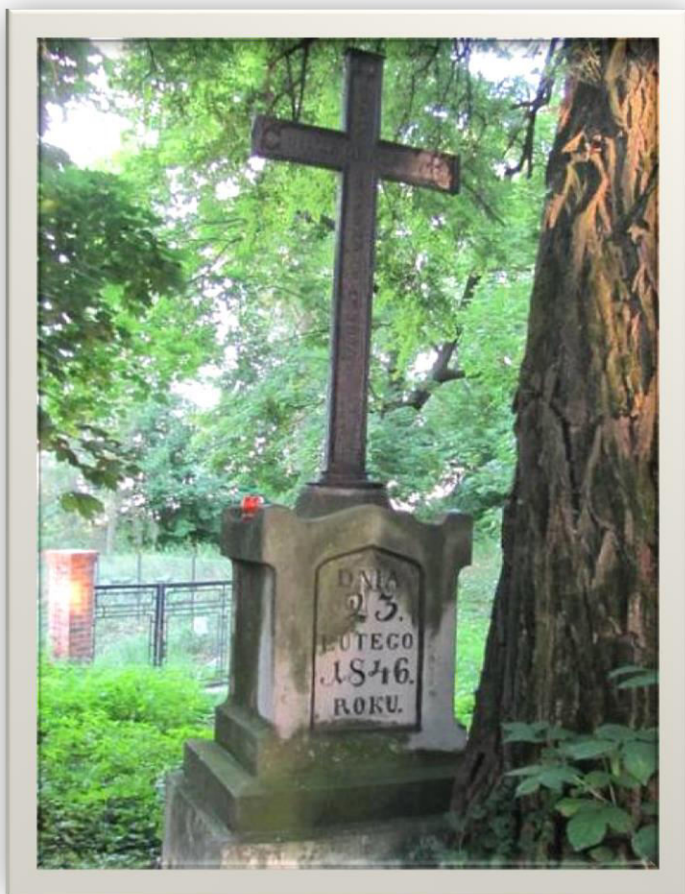
KAPLICA (OCHRONKA)

- Kaplica pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy zbudowana została w 1905 roku – niedawno obchodziła swoje 100 lecie. Kaplica podlega Parafii Rzymsko Katolickiej w Brzeziu pw. Przemienienia Pańskiego.

KRZYŻ RABACYJNY

- Krzyż wzniesiony w miejscu śmierci Marcjana Żeleńskiego, ofiary rabacji galicyjskiej. Marcjan zginął, broniąc rannej żony, w dniu 23 lutego 1846 roku.

KLUB JAZDY KONNEJ GRODKOWICE

- Klub Jazdy Konnej Grodkowice znajduje się na terenie parkowo-pałacowego wzgórza, z którego rozpościera się widok na Puszcę Niepołomicką i Pogórze. W pobliżu przepływa rzeka Raba malowniczo okalając widoczne w oddali wzgórze Chełm. Duża ilość pastwisk, bliskość puszczy i lasów oraz ogrom dzikiej przyrody przesądziły o wyborze tej lokalizacji.

GRUSZKI

- **Gruszki** – sołectwo położone w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj.
- Gruszki położone są w malowniczej części Kotliny Sandomierskiej, zabudowania wsi zgrupowały się na podłużnym około 2 kilometrowym wzniesieniu, o charakterze równoleżnikowym. na północnym skrawku wsi rozciąga się Puszcza Niepołomska. Od wschodu Gruszki graniczą z Dąbrową, wzdłuż południowej granicy przebiega autostrada, która oddziela wieś od Brzezia. Na zachód od miejscowości znajduje się las Winnica, z wzniesieniem (253 m n.p.m.) o tej samej nazwie.

- Pierwsza wzmianka o wsi Gruszki pochodzi z 1347 r. W gruszkach znajdowała się kaplica na szlaku krakowskim wiodącym przez Bochnię na Węgry. Powstała ona najprawdopodobniej w XVI wieku, pod patronatem Mikołaja Lanckorońskiego, pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego. Do kaplicy przylegał budynek szpitalny, którym zarządzał dworski rządcą. Chorymi i bezdomnymi opiekowały się siostry zakonne. Obraz Jezusa Przemienionego - łaskami stynący, nieznanego malarza ze szkoły włoskiej został przeniesiony do kościoła w Brzeziu. Umieszczono go później w nowej kaplicy, wybudowanej w 1741 r. Obecnie odnowiony, znajduje się w głównym ołtarzu kościoła parafialnego.
- Do roku 1623 r. Gruszki należały do rodziny Lanckorońskich (z kilkuletnią przerwą kiedy to zostały wydzierżawione królowej Bonie). Od tego czasu należały do Żeleńskich, którzy w roku 1934 roku zakończyli parcelację większości gruntów we wsi.

KŁAJ

- **Kłaj** – wieś w Polsce położona w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj. Miejscowość jest siedzibą gminy Kłaj. Wieś Kłaj umiejscowiona jest w południowo-zachodniej części Kotliny Sandomierskiej. Większość terenu Kłaja (północną) zajmuje Puszcza Niepołomicka. Na północ od centrum przebiega linia kolejowa 91 Kraków Główny - Medyka.
- Przez centrum Kłaja biegnie droga lokalna od Niepołomic do Bochni. Wieś jest podzielona na przysiółki, wśród nich: Grzybówka (na obrzeżu Puszczy Niepołomickiej), Podlas, Goły Brzeg, Gęsiarnia i Gradobicie.
- Początki wsi datuje się na XIII wiek, jej część należała do klasztoru bożogrobców w Miechowie. Po rozbiore w 1772 roku pozostała w zaborze austriackim. W czasie pierwszej wojny światowej duża część Kłaja spłonęła. W latach 70. i 80. XX w. zbudowane zostało – przy dużym wsparciu ludności – nowoczesne centrum wiejskie.

PUSZCZA NIEPOŁOMICKA

- **Puszcza Niepołomicka** - kompleks leśny znajdujący się w zachodniej części Kotliny Sandomierskiej, ok. 20 km na wschód od Krakowa. Zajmuje teren położony w widłach Wisły i Raby. Składa się z kilku oddzielnych kompleksów, niegdyś stanowiących jedną całość.
- Puszcza Niepołomicka była w przeszłości częścią wielkiego kompleksu leśnego, który rozciągał się od północnej Kotliny Sandomierskiej aż po dolinę Sanu. Ze względu na niewielką odległość puszczy od Krakowa, od XIII do XVIII w. była ona jednym z najpopularniejszych obszarów, na których polowali polscy władcy.
- W samym sercu puszczy znajduje się ostoja żubrów, będących pod ścisłą ochroną.

Czarny Staw

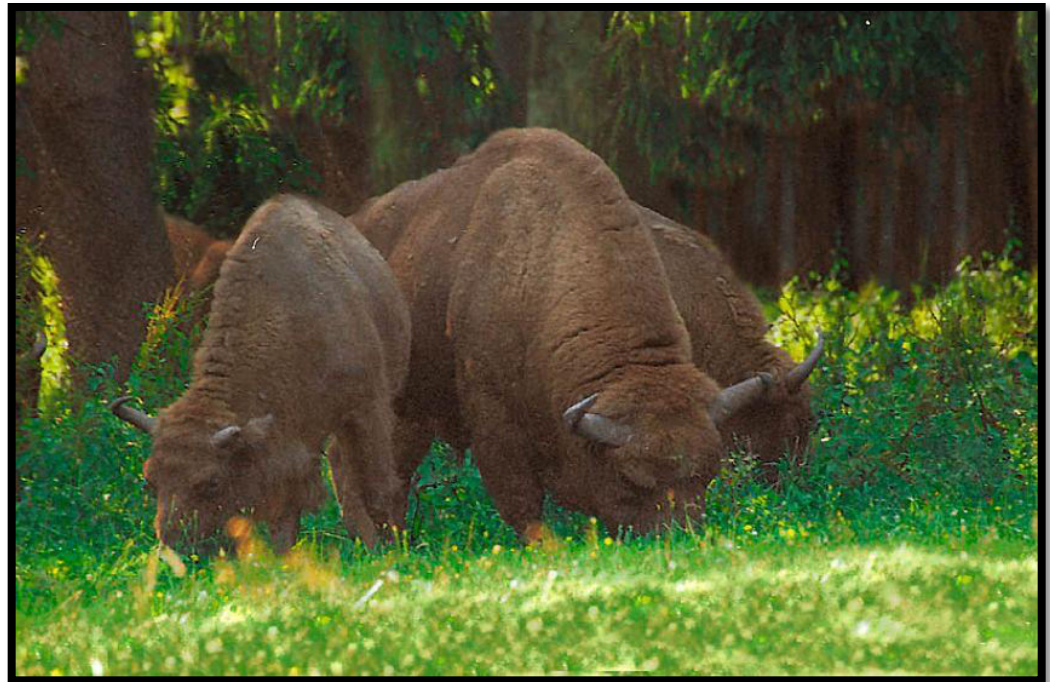
Największy zbiornik wodny w puszczy. Ze względu na występujące tam torfy staw rzeczywiście jest czarny.

OŚRODEK HODOWLI ŻUBRÓW

- Historia żubrów i Ośrodka Hodowli Żubrów na terenie kompleksu Puszczy Niepołomickiej zaczyna się od roku 1925, jednak dopiero w kilka lat później w 1936 r. obszar 36 ha ogrodzono solidnym, drewnianym płotem i podzielono na pięć kwater. Pierwsze stado liczyło zaledwie trzy sztuki. Celem powstania i istnienia Ośrodka jest zachowanie i ochrona gatunku zagrożonego wyginięciem. Żubry z Puszczy Niepołomickiej mają stanowić zabezpieczenie na wypadek konieczności uzupełnienia czy zwiększenia liczebności stad żyjących na wolności.

REZERWATY PRZYRODY

- W puszczy znajduje się 6 rezerwatów przyrody:
 - rezerwat przyrody Gibiel – największy; stanowi obszar najbardziej przypominający pierwotną puszcze i cechuje się zróżnicowaną szatą roślinną,
 - rezerwat przyrody Lipówka; najcenniejszym elementem są prawie dwustoletnie drzewostany w postaci grądów i łęgów. Wiele rosnących tu lip, dębów i grabów uznane są za pomniki przyrody.
 - rezerwat przyrody Długosz Królewski, powołany dla ochrony paproci długosza królewskiego, w pobliżu Stanisławic,
 - rezerwat przyrody Dębina – starodrzew dębowy,
 - rezerwat przyrody Koło w Puszczy Niepołomickiej – zajmuje niewielką powierzchnię; starodrzew grabowy z udziałem lipy,
 - rezerwat przyrody Wiślisko Kobyłe – roślinność wodna.

POSZYNA

- Jest to miejsce, które zawążyło na dalszych losach Jagiellonów i Polski. Z powodu epidemii, jaka panowała w Krakowie w 1527, Zygmunt I Stary wraz z małżonką przybyli do Niepołomic. Czas skracano sobie polowaniami. Podczas jednego niedźwiedź zaatakował królową Bonę, która spadła z konia i poroniła; dziecku nadano imię Olbracht. Jego zwłoki złożono w trumnie do kaplicy zamkowej. W miejscu wypadku król polecił zbudować kaplicę, która jednak nie zachowała się. Najprawdopodobniej była drewniana i miała kształt domkowy. Po śmierci Zygmunta I Starego ołowianą trumienkę z prochami dziecka przeniesiono do sarkofagu ojca, podczas pogrzebu w lipcu 1548 roku.

WIELKIE HISTORYCZNE ODKRYCIE W KŁAJU

- Od lat poszukiwane przez pasjonatów historii i archeologów szczątki samolotu PZLP.11C, którym podczas II wojny światowej latał legendarny pilot płk Wacław Król zostały znalezione w Kłaju.
- 5 kwietnia w Puszczy Niepołomickiej wykopano szczątki legendarnej maszyny PZLP.11C. Akcję poszukiwań i wydobywania elementów samolotu zarejestrowała ekipa programu „Było nie minęło – kronika zwiadowców historii” Adama Sikorskiego - poszukiwacza i podróżnika zafascynowanego możliwością odkrywania prawdy na temat wydarzeń z polskiej przeszłości.

KOŚCIÓŁ W KŁAJU

- Pierwszy drewniany kościół w Kłaju powstał w 1914 r. W 1918 r. erygowano odrębną parafię Kłaj. W 1960 r. rozpoczęto budowę nowego kościoła, ponieważ drewniany kościół okazał się już za mały, a parafianie pragnęli zbudować nowy, duży kościół. 25 czerwca 1967 r. ks. arcybiskup Karol Wojtyła dokonał poświęcenia nowego kościoła. Od tej pory mimo, że jeszcze w stanie surowym, nowy kościół w pełni mógł służyć wiernym Parafii Kłaj. Stary drewniany kościółek rozebrano, a trzy drewniane ołtarze zostały przeniesione do nowego kościoła. W 1974 r. wybudowano wieżę kościelną. W 2010 r. kościół został konsekrowany przez Ks. Stanisława Kard. Dziwisza.

HALA SPORTOWA I KOMPLEKS LEKKOATLETYCZNY

- Nowoczesna hala sportowa o wymiarach 42m x 21m z pełnym wyposażeniem (trybuną na 300 miejsc) przy Zespole Szkół Ogólnokształcących Gimnazjum w Kłaju działa od września 2007 roku i jest przystosowana do organizowania zawodów, zajęć sportowych i innych imprez. Szkoła dysponuje drugą salą sportową o wymiarach 18m x 10m, przystosowaną do gry w piłkę siatkową i organizowania zajęć z aerobiku. Posiada również siłownię z dobrym wyposażeniem.

- Obok szkoły powstał kompleks lekkoatletyczny. Zakres inwestycji objął budowę boiska do piłki nożnej z naturalną trawą oraz boisk wielofunkcyjnych do gry: w koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną a także 300 – metrowej bieżni okólnej ze stanowiskami lekkoatletycznymi do skoku w dal. Zrealizowany projekt pozwoli umieścić Kłaj wśród nielicznych gmin regionu posiadających tego typu obiekt sportowy. W Małopolsce trenujący konkurencje lekkoatletyczne mogą korzystać tylko z obiektów przy krakowskiej Akademii Wychowania Fizycznego oraz WKS Wawel.

SKATE PARK

- Obok Urzędu Gminy usytuowany jest skate park o powierzchni 260 m kwadratowych. Miłośnicy ekwilibrystyki na deskorolkach mogą korzystać z mini rampy, dwóch urządzeń typu grand –box, prostej poręczy oraz ławki. Dla dzieci zbudowano mini plac zabaw oraz liczne alejki i ławki gdzie można wypocząć. Miejsce to cieszy się dużym powodzeniem.

ŁĘŻKOWICE

- **Łężkowice** – wieś położona w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj. Leżą przy trasie E-4 Kraków - Wieliczka – Bochnia – Przemyśl (po stronie południowej).
- Wioska graniczy z Targowiskiem, Książnicami i Grodkowicami. Przepływająca przez wieś rzeka Raba stwarza bardzo atrakcyjne warunki dla wypoczynku świątecznego i letniego nad wodą.
- Pierwsza wzmianka o wsi to rok 1238, była ona własnością Mniszek Zakonu św. Benedykta.

KOŚCIÓŁ W ŁĘŻKOWICACH

- Rok 1919. Od dawna odczuwano potrzebę kościoła w parafii Chełmskiej za Rabą. Trudny dostęp, wylewy rzeki, błota jesienne utrudniały udział w nabożeństwach, dlatego też wiele ludzi, szczególnie starszych nie mogło spełnić swych obowiązków religijnych. Wreszcie wojna światowa 1914-1918 i zepsucie w ślad za nią kroczące dopełniły miary, że Ks. Biskup tarnowski Dr Leon Wałęga, twórca wielu kościołów filialnych zdecydował się na postawienie kościoła i oddzielenie 3 wsi za wodą pozostających tj. Książnic, Łęzkowic i Targowiska.
- Budowa kościoła. Zaproszono p. Dr Jana Zubrzyckiego ze Lwowa architekta by wykonał plany kościoła. W czerwcu 1920 r. odbyło się poświęcenie kamienia węgielnego przez ks. dziekana Andrzeja Sękowskiego. Na jesieni 1921 r. prace przy budowie kościoła dobiegły końca. Dnia 21 października 1921 r. odbyło się uroczyste poświęcenie nowego kościoła.
- Wspaniały neogotycki kościół. Uwagę przyciąga dzwonnica z drugiej poł. XXw., złożona z czterech wysmukłych filarów połączonych daszkiem czterospadowym, z latarnią zwieńczoną kulą na środku kalenicy.

ŁYSOKANIE

- **Łysokanie** – wieś położona w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj. Łysokanie położone są w zachodniej części Kotliny Sandomierskiej, wieś usytuowana jest na wzniesieniu, na linii międzynarodowej drogi E40, z Tuplic do Przemyśla. Większość zabudowań stanowią nowe domy, typu willowego, położone wzdłuż głównej drogi.
- Pierwsza wzmianka o tej miejscowości pochodzi z 1384 roku. Ziemie te miały różnych właścicieli aż do XV wieku, kiedy to zostały przekazane rodzinie Lanckorońskich.
- W XVII wieku część Łysokań, tak jak inne miejscowości w regionie, przeszły w ręce rodziny Żeleńskich. W 1837 roku rodzina wykupiła pozostałe ziemie i dołączyła je do grodkowickiego majątku. Na początku XX wieku Żeleńscy sprzedali większość ziemi.
- Całą wschodnią część Łysokań zajmują pracownicze ogródki działkowe. Mają one powierzchnię 45 hektarów i podlegają administracyjnie gminie Kłaj.

SZARÓW

- **Szarów** – wieś położona w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj. Szarów leży w pobliżu dwóch ważnych arterii komunikacyjnych: linii kolejowej Kraków – Przemyśl oraz autostrady A4 (E40), której węzeł znajduje się na granicy Szarowa i Targowiska. Ważnym szlakiem komunikacyjnym jest również droga krajowa nr 4 będąca do momentu ukończenia autostrady A4, przedłużeniem szlaku E40 łączącego Port Calais z Kijowem oraz droga krajowa nr 75.
- Szarów położony jest w zachodniej części Kotliny Sandomierskiej, na pograniczu jej dwóch mezoregionów: Doliny Wisły i Wysoczyzn Podkarpackich.
- Pierwsza wzmianka historyczna o miejscowości pochodzi z roku 1398 z ksiąg sądu ziemskiego krakowskiego.

KOŚCIÓŁ W SZAROWIE

- Jedną z najmłodszych parafii na terenie Gminy Kłaj jest parafia w Szarowie. Na początku 1980 r. rozpoczęto tu budowę kaplicy i salki katechetycznej. Do tej pory Szarów należał do parafii w Brzeziu. Od 1 stycznia 1983 r. rozbudowano kaplicę i ustalono niezależne duszpasterstwo pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa i Męczennika, a już w dniu 19 marca 1984 r. erygowano parafię. Do parafii Szarów od samego początku przyłączono także sąsiadującą z Szarowem wieś Dąbrowę. W trzy lata później w 1987 r. nieopodal kościoła założono także cmentarz parafialny.

WIELKIE BŁOTO

- Ten największy kompleks bagienny w województwie małopolskim znajduje się w przeważającej części w Szarowie na terenie zachodniej części Puszczy Niepołomickiej. Powstał on na skutek słabego odpływu wód z zagłębienia powierzchni starszej terasy Wisły – Raby.
- Występują tu unikalne zarośla łozowe, będące ostoją licznych gatunków zwierząt i ptactwa wodnego. Największą osobliwością tego terenu jest najdalej na południe wysunięte w Europie środkowej stanowisko reliktovej brzozy niskiej. Można tu spotkać roślinność bagienną oraz mokre łąki.
- Wielkie Błoto zajmuje powierzchnię 265 ha, poziom torfu kształtuje się na poziomie 1,5-4 m.

TARGOWISKO

- **Targowisko** – wieś w Polsce położona w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, w gminie Kłaj. Do 1954 roku istniała gmina Targowisko.
- Targowisko to wieś położona w zachodniej części Kotliny Sandomierskiej, nad rzeką Raba. Przez Targowisko przepływa również niewielka rzeczka Tusznicza. Pierwsze wzmianki o wsi Targowisko pochodzą z roku 1198.
- W Targowisku istnieje Zbór Świadków Jehowy.
- Dobre warunki do weekendowych i letnich pobytów nad Rabą.

BIBLIOGRAFIA

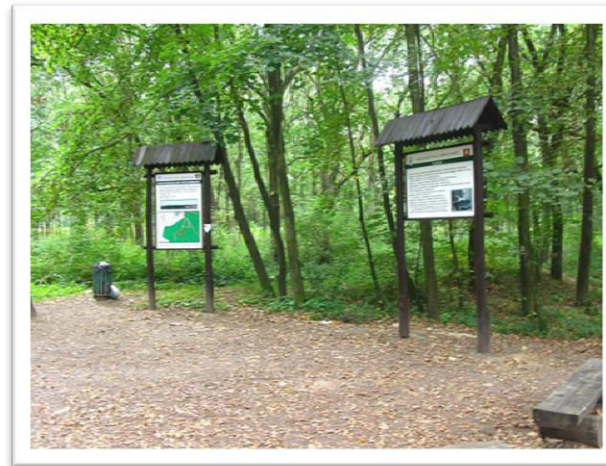
- Strona internetowa Gminy Kłaj
- Informator Gminy Kłaj
- Informacje i zdjęcia z materiałów prywatnych
- Wywiady z mieszkańcami Kłaja
- Książki:
 - Dionizy Kołodziejczyk „Gmina Kłaj monografia”
 - Powiat Wielicki – Przewodnik

PODZIĘKOWANIA

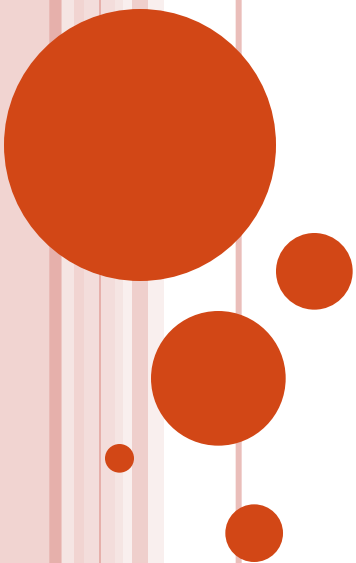
- Dziękujemy pani Renacie Gister za udzielenie pomocy i porad dotyczących projektu
- Bardzo dziękujemy mieszkańcom Kłaja za udzielenie nam wywiadów

Szczególnie serdecznie zapraszamy ludzi przedsiębiorczych do inwestowania w naszej okolicy, która łącząc piękne krajobrazy ze wspaniałą infrastrukturą techniczną daje możliwości realizacji przedsięwzięć gospodarczych typowych dla dekady ekorozwoju.

KONIEC

Dziękujemy za uwagę